

Borba vila

23.

Presenečeni drvar pa ji je zagotovljal, nai svojo željo samo izreče in izpolnil ji jo bo, seveda, če bo le mogel.

Gozdna vila pa ga je srčno zapsrošila: »Co si res tako dober, da nam hočeš pomagati, potem stori tole: kadar podereš smrek, potem s svojo sekiro drvarico vsekaj v vsak nov štor eno rez podolgem, drugo rez počez, da bo nastal drvarski križ. Do takšnega štora nima moč na zeleni hostnik, ne divji lovec! Na tak štor se homo me vili brezkrbno povzpel, in divil lov bo zdvijal mimo nas, kot bi nas niti ne bilo!«

Mlad drvar pa je rad ustregel viliini prošnji. Tekoj je šel k posekanim smrekam in v vsak štor vsekaj državski križec.

24.

Tako je drvar izvoljenki opisal svoje ercajanje z gradisko vilo ter njun razgovor, »Prav si storil, da si jim v štere zasekal drvarski križe, da se bodo ubranile divjega loveca, ga je kravarica zadovoljno potrepila po ramenu.«

»To pa še ni vse!«

Ali bi res rad, da bi pri priči skoprnil od same radovnosti? Govori že! »Ne vem, če bi ti, ali nek je že dražil. Nu: gradiške vile mi bodo pomagale postaviti križ! Potem se bova lahko vzela: jaz tebe, če te čem, ti mene, če me čes! — Ce pa nečeš, pa si kar ročno poišči drugega, morda hostnika ali zelenca, najboljši bi pa še bil gradiščanski zakladnik!«

Ljubljana

Koledar

Ponedeljek, 16. velikega srpnja: Marijin oče Joahim; Rok, spoznavalec; Serena, sveta žena.

Tudi naši najmlajši so se strnili okrog Marije

Ljubljana, 16. avgusta.

V stolnici je bila včeraj popoldne lepa slovensost. Skrbne mamice so pripeljale pred Marijino podobe svoje otročičke, da bi jih posvetili Mariji. Od treh do šestih so se zbirali v stolnici Marijini najljubši — otročički, katerim je spregovoril in jih blagoslovil g. Škof. Tisoč nedolžnih oči se je oziralo na milostno podobo ter se s svojimi mamicami darovalo najboljši Zavetnici. Bila je to ena najlepših in najbolj ganičljivih pobožnosti v Ljubljani, obenem pa zrealo globokega zaupanja naših mater v Mariji, ki je včeraj svojim plasčem objela poleg naše žolske mladine tudi naše najmlajše. Nepozabni bodo vltisi s te pobožnosti, kateri so dobre mamice pripeljala svoje jakače malčke v vozičkih.

Razdeljevanje krompirja

Prehranjevalni zavod v Ljubljani organizira imetničke živilskih nakaznice od štev. 35.000 dalje, da lahko dvignejo v dneh od 16.-20. avgusta po 1 kg krompirja na osebo pri sledenih tirkah: Kmetijska družba, Smrčki, I. delavska konzumno društvo, železničarska zadruga. Nova cena krompirju je 2 liri za kg za potrošnike.

Zelenčikom upokojencem se sporoča, da lahko zoper prejmejo premog in sicer pod istimi pogojmi kot lanskoto leto. Zato se na zgradbi z nabavnimi knjižicami za karivo pri svojih edinicah.

Davčna potrdila v svrhu odmire solinino bo davčna uprava za mesto v Ljubljani sprejemata od 16. avgusta t. l. dalje, ter morajo biti vse prosneje vložene en teden pred pričetkom vpisovanja do načina.

Obraci prošenje se dava pri davčni upravi za mesto v Ljubljani, Vodnikov trg 5-II soba št. 7.

Da so na ljubljanskem Rožniku kopali zlato in zanimive setavke o ljubljanskih dežurnih kovnicih boste brali v prvi »Svetovni knjig« Denars, ki bo izšla 1. septembra. Naročite se na »Svet. Naročnina le 20 lir.

Žužemberk, nov dokaz za prave namene in cilje slovenskega komunizma

Ljubljana, 5. avgusta.

Na pisalni mizi leže pred menoj obširna poročila o groznih dneh, ki jih je pretekli teden doživeljeno mirno in delavno ljudstvo v žužemberškem okraju, zlasti v Žužemberku in v okoliških vasnah ter na Selih-Sumberku. Iz več krajev smo jih dobili, pa so skoraj vsa enaka — vsa pregrona. Če bi sam ne bil videl ožganih razvalin nekdaj tako lepih naših domačij, ki jih je upelela zločinska komunistična roka, sam ne bi bil videl tollike reviščine, bi ne mogel verjeti, da je vse to storil — človek.

Razvaline njihovih domačij in ruševin, počlane in porušene ljudske šole, novega Zdravstvenega doma, poškodovana cerkev v Žužemberku bodo sicer pričale o najgroznejših dneh v zgodovini teh krajev, toda še več bo ostalo skritega v trpečih dušah.

Zakaj so komunistične tolpe napadle Žužemberk?

Komunisti so hoteli spet pokazati »svetu«, da klijub vsem spremembam v vodstvu in razglasjanju novega programa vztrajajo pri svojih načrtih: za vsako ceno, četudi so nam gradile vse to iz lubezni do rodne grude, namej, ljudske krv, hočemo priti do cilja. Iz podzemeljskih rovov nad Toplo Rebroj v kočevskih gozdovih, kjer so skrivali, partizanski voditelji s svojimi »eliteimi« in izbranimi zločinskim najzvestejšimi pomožnimi redčimi hlapci, se komunistično vodstvo v strahu pred ogroženim ljudstvom ni moglo znati drugače, kakor da jim je po svojih terenih objavljalo na raznih listih »nove« program, novo »vodstvo« itd. Vendar pošten kmečki in delaven človek, ki je že lan obutbil težo komunistično »svobodno« pravice in enakosti, se ni dal vedrati. Zato je bilo zanj odločeno maščevanje, najtišče maščevanje...

Komunistični veljaki so zapolili iz podzemeljskih rovov svoje pajdase na »osvobodilni boj. Nekdanjim preobredjem kolodovjem je že pojenjal kup od revnega ljudstva naropanega blaga. Komunistične tolpe so se spet zbrale, njim so se še pridružili komunistični pritepenici iz onkraj Gorjancev ter šli na »osvobodilno delo...« Ropali bomo, kradli, morili... vse bomo pobili. Žužemberk, ta veliki kraj, bodo zasedle naša »brigades« in ves svet bo strmel... Potem se bomo z naropanim blagom vrnili v podzemeljske luknje in čakali... v Ljubljani pa bodo govorili o naših zmaghah ter nam pomagali naprej...«

Bilo je v soboto, 24. julija, zvečer

Štiri komunistične tolpe so se približale Žužemberku iz raznih strani. Njihov namen je bil, kakor so sami izjavili: Žužemberk izbravati z zemljo, farno cerkev in župnišče pa s »farji« vred in njihovimi »prevrniti v dolino.«

Napad se je pričel okrog 10 zvečer in je trajal vso noč. Ponoči so prišli v gozd in se nastanili po hišah. V gozdini Pečani so vso noč igrali na harmoniko, pili in plesali, medtem ko so plameni prvih začasnih poslopij razsvetljevali noč in so tržani v smrtnem strahu hiteli reševat in so se skrivali po kleteh. Prvi večer je komunistična krogla ubila Novaka Ivana iz Žužemberka, zglednega domačega fantja.

V nedeljo že dan je bilo nekoliko mirnejše. Nad trgom je bilo zadržano, kjer so bile zbrane komunistične tolpe, ki je prilejelo letalo in bombardiralo komunistična kredela. Po lastnih izjavah so komunisti imeli že pri prvem napadu v soboto mnogo mrtvih. V nedeljo je padel tudi četni vojnik Gubčeve brigade Stanko, pozneje pa že pod komisar skupino v Tomšičevi brigadi.

V nedeljo zvečer se je napad z vso silo ponovil. Ljudje, ki so si hoteli rešiti vso življenje, so se zbarikadirali v sodnjih in so kljub silnemu ognju vztrajali pod zidovjem in pod stropi, ki so se podirali nad njihovimi glavami.

Na župniško cerkev so streljali

V pondeljek zjutraj so komunistične tolpe dobile povelje, da se umaknejo za

Vojaška posadka je junaska vztrajala z ljudstvom

Majhna italijanska vojaška posadka je kljub premoci komunističnih tolpar junaska vztrajala v Žužemberku ter dajala s svojim trdnim odporom hude udarce pobesnetim roparem, katerim je bilo gladno, da so ropati obubožano prebivalstvo ter se maščevali nad ljudstvom, ki je proti njim.

Kakor smo že omenili, so nastopila tudi letala in vestno zasledovala zbiranja robarskih tolpar po okoliških vasah ter jih preganjala v gozdove.

V torku so prišle majhni posadki in ljudstvu na pomoč močnejše oborožene sile ter umikajočim se tolparu zadale hude izgube.

Skrivnosti z nevidnega bojišča

Vohunski spomini iz prve svetovne vojne

Od ladje so že odpeli cevi, po katerih so polnili skladiča na njej s petrojem iz tankov na obali. Še nekaj minut, pa se bo ladja odmaknila od tega visokega, strmega in razigranega obrežja. Zapustila bo to zaklet božjševskega dežela, v kateri sem doživel svojo strahotno prigodo. Zarora bo brazde v to morje, ki se odpira pred mano na drugi strani, ter me ponesla proti Evropi, proti svobodi!

Bližje se čas je odhod. Že odvezujejo se, s katerimi je ladja priprta na breg. Še nekaj trenutkov in varen breg!

Spustim se po stopnicah pod krov ter grém spet pred kotle, kjer je zdaj moje službeno mesto. Pograbitim lopato, moje slisnen s prsti ter si vse skupaj pritiskam na prsi. Rad bi krotil srce, ki mi bije tako divje, da se bojim, da mi bo razneslo prsi. Oči nepremično odpiram v zvezajoče žrelo najbljžje peči, v katero meče drugi kurjač kupe premoga.

Še minuto ali dve, pa bom zaslišal utrip strojev, ki bodo pognali od brega na morje, v svobodo!

Zivci so mi napeti tako kakor tetiva na loku, preden se sproži.

Prav v tem trenutku tesnobnega, nemirnega pričakovanja slisim, kako so zaškrpale žlezne stopniščice, ki drže s krovu v strojnico in h kolutom, kjer stojim. Bliskovito se obrnem, da bi videl, kdo je. Tako sem namreč preplašen, da vidim strahovo povsod.

Vrata, ki drže na stopnice, so odprta in na pragu se gnete gruča ljudi. Iz odprtih peči pa pred nane odsvit silovite ogaja. V njegovem soju vidim,

Cež nekaj trenutkov se mu oči div-

da tistim ljudem na prsih bleste pličevaste zvezde.

Rdeči gardisti, policija!

Ti zlodjevi birči so prej, preden so šli na našo ladjo, sezuli nakovane čevlje, zaklat na petrojevskih ladjah je od sile nevarno, da bi človek kresal s petami kake iskre. Zaradi tega so se rdeči stražniki pričakali na pragu nepriskovan, tisoč, neslišno kakor strahovi. Stoje ondi in upirajo oči vame, ki stojim pred gorečo pečjo, kakor da bi čakal, da me bodo zdaj zdaj sunili vanjo.

Zdaj se njihova gruča malo zgane. Iz nje se izvije nekdo in krene po stopnicah proti meni. Zatrdo je njihov poveljnik.

Pride čisto do mene, me počrabi, me obrne proti peči, da me vrči, beli soj poliva od vrha do tal. Nehote se moram spomniti na muke v policijski blesteči senci.

Neznanec me ogleduje od vseh strani, pa ni zadovoljen. Potegne me izpred peči pod svetilko, ki visi s stopnjo in ki jo je moči premikati. Pavleččejo prav do moje glave, me zgrabi za lase, mi surovu skloni glavo v znak, da mi luč svet naravnost v obraz. Gleda me s tistimi svojimi predimirimi očmi, pod pogledom katerih mi zastaja dih.

Vsem samo eno in zavedam se samo ene nujnosti: vzdružati moram se to poslednjo preskušnjo in se ne smem izdati tudi z najmanjšim gibom. Ne smevideti, da se kaj bojim ali da sem nemire!

Cež nekaj trenutkov se mu oči div-

Beg komunističnih tolpar iz Žužemberka

Komunisti so v zmedri in v strahu pogrenili na vse strani. V torku zvečer so spet skušali napadati, toda napad ni uspel in spriznatiji so se moralni z misijo, da bodo moralni zapustiti Žužemberk, ne da bi ga osrediti z osvojitevijo v republiko.

V sredu popoldne so ostanki rdečih tolpar v onemoglem srdu spustili v zrak še ostanki sodniškega poslopja, potem pa zbežali kakor povod, kjer so svoj osvobodilni program z ogjem v krvo uveljavljali nad slovenskim ljudstvom.

Napadi na Sela-Sumberk in okoliške vasi

Po zvečerji v Žužemberku so se rdeči tolpari umaknili proti Sela-Sumberku. Tu so doživele presenečenje in se morale umakniti s krvavimi izgubami. Po tem neuspehi so se posamezne robarske skupine razpršile po dolini in v vasih: Rdeči Kal, Sad, Trnovica, Podboršt in Zagorica, njihove straže pa so obiskale naselje Velike in Male Pece, Pokojnico, Bič, Pristavico, Dobravico in Škofje. Te vasi so komunisti polnoma izropali. Umaknili so se iz njih še 1. avgusta.

Komunisti pa se svoji propagandi spet sami zamislili usta. Tokrat tako temeljito, da se še sedaj niso znašli. Komunisti so izrekli najstrožjo obsodo nad vsemi kulturnimi delavci v Ljubljani, rekoč:

»OF stoji na stališču popolnega kulturnega molka. To ne velja samo za glasbenike, temveč tudi za ostale produktivne in reproduktivne umetniške oblikovalce, za univerzo in Akademijo znanosti in umetnosti...«

Da ostane OF zvezda načela o kulturnem molku, ki je začela s počagi šol, privatnih ustanov in cerkva. Počig lepe žužemberške šole in novega Zdravstvenega doma je nov kulturni zgodil slovenskega komunizma. Solo in družbeni dom so komunisti začeli v torku zvečerji, da gori nekje na Verdu. Domácini so takoj hiteli, da ugotovijo, da je vodilni zločin. Komunisti pa so spet zbrali v Žužemberku, kjer so se izkazali vodilni zločinci. Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunistični tolpari, je padel zadetek Kastelic Janez. Rdeči tolpari so doživele na vsem tem povod, kjer so se dajali neizprosni odgovor.

Na Orlakih, kjer so se zadržali komunist